

Рецензія на підручник «Кримінальний процес»¹

Новий Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 р. суттєво модернізував порядок здійснення кримінального провадження, запровадив низку нових інститутів, до яких слід віднести інститут слідчого судді, заходів забезпечення кримінального провадження, негласних слідчих (розшукових) дій, укладення угод тощо. Аналіз його новацій свідчить про те, що законодавець не просто оновив кримінальне процесуальне законодавство, а здійснив його докорінні зміни, що, по суті, мають наслідком зміну парадигми кримінального процесу,

сталих підходів до розуміння його засадничих положень.

Це зумовило необхідність розробки нового навчального курсу з кримінального процесу, в якому систематизовано та комплексно проаналізовано нові норми Кримінального процесуального кодексу України, сформульовано нові дефініції, запропоновано нові підходи до викладення навчального матеріалу, що дозволяє усвідомити сутність нового кримінального процесу України. У зв'язку з цим підготовку авторським колективом кафедр кримінального процесу та кримінального процесу та оперативного-розшукової діяльності Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» підручника «Кримінальний процес» слід визнати актуальною та своєчасною.

Основною метою підготовленого видання є розробка належного методичного забезпечення навчального процесу, що відповідає новому кримінальному процесуальному закону, викладення у доступній для студентів формі навчального матеріалу щодо порядку здійснення кримінального провадження за новим законодавством, правового статусу суб'єктів кримінальних процесуальних відносин, доказового права, інших основних кримінальних процесуальних інститутів. Це надасть можливість усвідомити ті зміни, які відбулися не тільки в правовому регулюванні кримінальної процесуальної діяльності, а й у праворозумінні в цілому.

¹ Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, В. П. Пшонка та ін. ; за заг. ред. президента НАПрН України, ректора Нац. ун-ту «Юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого», акад. НАН України, засл. діяча науки і техніки України, д-ра юрид. наук, проф. В. Я. Тація, Ген. прокурора України, держ. радника юстиції України, д-ра юрид. наук, засл. юриста України В. П. Пшонки. – Х. : Право, 2013. – 824 с.

Незважаючи на складність поставленого завдання, воно, як свідчить зміст підручника, було повною мірою вирішено його авторами. У зв'язку з цим підготовку професорсько-викладацьким колективом кафедр кримінального процесу нового підручника «Кримінальний процес» можна вважати знаковою подією у сфері юридичної освіти. Крім того, необхідно відмітити також його відповідність змісту навчальної програми курсу «Кримінальний процес», затвердженої 16.11.2012 р.

Зміст підручника, його структура, зрозуміла і доступна мова – все це свідчить, що запропонована робота відповідає вимогам, які пред'являються до юридичної навчальної літератури. Викладення навчального матеріалу у ньому є системним, аргументованим та логічним. При цьому авторський колектив керувався результатами теоретичного осмислення положень нового кримінального процесуального законодавства України, вивченням практичних тенденцій його застосування, дослідженням робіт відомих науковців у галузі кримінального процесу, аналізом нової правової літератури і нормативних положень кримінального процесу зарубіжних країн. У наведеній роботі надано тлумачення нових інститутів кримінального процесуального законодавства.

Разом з тим текст підручника не переобтяжений складними для сприйняття дефініціями, а навчальний матеріал подається послідовно і обґрунтовано. Його опанування істотно полегшено також за рахунок ідентичності змісту підручника структури КПК України. Усі

розділи в сукупності створюють цілісне сприйняття нового кримінального процесу України. Перелік рекомендованих джерел містить нормативно-правові акти, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, рішення Європейського суду з прав людини, Інформаційні листи Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, фундаментальні роботи вітчизняних та зарубіжних авторів, що дозволяє кожному читачу поглибити знання при вивченні питань, які викликають найбільший інтерес.

Використання авторами практики Європейського суду з прав людини щодо тлумачення статей 3, 5, 6, 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, якими гарантуються особиста недоторканність, недоторканність житла та майна, право на справедливий суд тощо, дозволило продемонструвати співвідношення нового законодавства України із міжнародними стандартами прав людини. Безумовно позитивної оцінки заслуговує підкріплення наведеного в окремих розділах матеріалу правовими позиціями, що містяться в рішеннях Конституційного Суду України.

Методично правильним є також наведення наприкінці кожного розділу питань для самоконтролю, що, безумовно, полегшить підготовку студентів до практичних занять, складення іспиту, здійснення самоконтролю, підвищить рівень засвоєння ними матеріалу та допоможе у визначенні питань, що потребують більш детального вивчення.

Підручник є корисним не тільки для студентської аудиторії, а й безперечно

може бути цінним для використання у практичній діяльності працівників органів охорони правопорядку та суддів. Адже при викладенні окремих положень, що мають спірний характер у процесі правозастосування, автори на підставі ґрунтовного аналізу норм чинного законодавства та емпіричних даних, обґрунтовано пропонують найбільш оптимальні шляхи вирішення зазначених питань.

З огляду на вказане, цей підручник справедливо можна вважати вдалим системним викладенням курсу вітчизняного кримінального процесу. Є всі підстави стверджувати, що цей підручник сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців, які у практичній діяльності покликані ефективно застосувати норми кримінального проце-

суального законодавства України, забезпечуючи вирішення завдань кримінального судочинства, захист прав і законних інтересів його учасників, інтересів суспільства і держави.

Таким чином, можна констатувати, що рецензована робота – підручник «Кримінальний процес» повною мірою відповідає вимогам, які пред'являються до навчально-методичної літератури, є новим та сучасним виданням, підготовленим висококваліфікованим колективом авторів у традиціях вітчизняної юридичної науки та освіти.

В. Коновалова, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри криміналістики Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»